

כמו:

עין משפט‏ **נר מצוה**

לח א [מיי] פ"ח מהל' עיניוין הל' יאן טוש"ע א"ח פ"ו שפ"ו ספ"ק ה':

לכ ב מיי פ"ו מהל' מקוואות הלכה ד': ג ב מיי שם הלכה ח [טוש"ע י"ד ס' רה ספ"ק דר כה]:

בא ד מיי פ"ח מהל' שנת הלכה ג':

בב ה ו מיי פ"ח מהל' עירובין הלכה יא':

בג ז ח מיי שם הל' י ופ"ו הלכה ז טוש"ע:

בד ט מיי שפ"ו מהל' גזל מיי פכ"ז מהל' גזל הלכה כ':

בה י מיי שם הלכה כג: ‏

◊

רב ניסים גאון

שכר מערבין בו ופוסל את המקוה בג' לוגין. עיקר דוילה במסכת מקואות. ר' אליעזר אומר רביעית מים שאובין [בתחילה פוסלין את המקוה ושלשת לוגין על פני המים והחמם אומרים] בין בתחילה בין בסוף שיעורין בג' לוגין. ובמסכת עדויות בפרק א' העירו מפי שמעיה ואבטלין ששלוחה לוגין מים שאובין פוסלין המקוה, ואיתה בגמ' ביציאות השבת. תרין כזי היא. שמה שלמידה, ואיתה בכתובות בפרק אלמנה נזונת. באהרא דכילי בכנא כנא כנא בפרוטה.

◊

רבינו חננאל

דלא אפציל דזאת (ויהא). אבל אפציל ליה לן בה. (א פ' נחש של בצל העמוד שבתוכו שמתנגל בראשו כמין גבעול ומתקבץ בו זרע הבצל, אותו העמוד נקרא נחש של בצל. א"י דזאת אמר שמואל שכר מערבין בו ופוסל את המקוה בג' לוגין. ואחקין רב כהנא עליה הא פשיטא, מ"ש ממי צבע דתנן ר' יוסי אומר מי צבע פוסלין את המקוה בג' לוגין. ומשני איצטרך משום דהני מיא דצבעא מיקרי שאובין, פוסלין שהן שאובין, אבל הא שיכרא מיקרי. שיעור שיכרא לעירוב בכמה. ואיתין לעירוב תרי ריבעי שיכרא, שאם תמזגם יעמוד בשני לוגין על חד תמניא. בהוצאת פ"י שבת, שבת המוציא רובע רביעית [חז"ב] נמצא שהי רביעית של עירובי שמונה חלקים בהוצאת שבת, דתנן המוציא יין כדי מצינת כוס, ואוקימנא בכוס של ברכה. ואמרין כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית. כדרבא דאמר כל חמרא דלא דרי (מקבל) על חד תלת מיא לאו חמרא הוא. וקתני סיפא ושאר המשקין ברביעית. ומדהתם על חד ארבעה הכא נמי על חד ארבעה, דאיתון תמניא רביעיות בשני לוגין. ולא היא התם בצוי מהכי, מרובע רביעית, לא חזימי. אבל הכא גבי עירוב עבדי אינש (ורשואה) [דרשתן] כטא דשיכרא בצפרא, דהוא רביעית מוגז, וכטא דשיכרא בפניא וסמכי עלוויהו. **המרים בבמה**, אמר רב יוסף קב. דייק רב יוסף מיהא דהניא אין פוחתין לעני בגורן מקב גרוגרות. ואמר רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דעדיפי הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה, דהניא אכל גרוגרות ושילם תמורין תבא

מפני נחש שבו. פ"ה ארס של שרף צלל ור"ח פי' העמוד שצמחו שמתעגל צמחו כמין גבעול ומתקנצין בו זרע הצלל אותו העמוד נקרא נחש של צלל: **הבא שבר איקרי**. ואפ"ה פוסל המקוה והא דאמר צפ"ק דמכות ^(ג) דין מוזג אינו פוסל את

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

^(א) **דלא אצלל וזסא**. שלא גדלו זרת [יש להן ארסן] צצלל: **נחש שבו**. ארס שרף הצלל: **ופוסל אם המקוה**. כשאר מים שאובין: **מתקין לה רב כהנא מה צין זה למי זכע**. ופשיטא דפוסל: **שיכרא מיקרי**. וסד"א אין עליו שם מים: **פרין ריבעי שיכרא**. תרי לוגין דלוג רובע קב: **המוזיא יין**. צבשת: **כדי מציגה כוס**. כמו שנוטנין יין חי בכוס כדי למזוגו צמים:

רובע רביעית. רובע לוג יין חי: **וקסני סיפא**. דהמוזיא יין ושאר כל המשקין הולאתן צרביעות דהיינו לוג: **ומדהסס**. צהולאת שבת צעינן על חד דין ארבע דשיכרא דציין מני רובע רביעית וצשאר כל המשקין מני רביעית: **הכא נמי**. גבי עירוב צעינן ארבע ואמר רב לעיל [וע"א] מערבין צמי רביעיות יין אלמא דשיכרא תרי לוגי צעינן: **דספי כסא**. של רביעית לוג שכר צפרא וכסא דפוסל וסמין עלליהו: **אכל גרוגרות**. של תרומה צשוגג: **כוזוא**. צשוה זוז: **וקא משלם ליה**. תמרים היקרים מגרוגרות ולא שילם לו לפי מדה אלא לפי דמים: **אלמא סמריס עדיפי**. ומנן לעילוי גבי עני צגורין קב גרוגרות ואמר רב וכן לעירוב וכו"ש תמריס דודאי סגי לכו צהכי: **אי"ל אצי**. מהא לא תשמע דתמריס עדיפי לעולם גרוגרות עדיפי ולפי דמים משלם ומאי צרכה דקפיץ עליה זצינא לוקחים ולעינן עירוב צעינן טפי מקב: **שסיפא**. מאכל שעושין מקמח קלי שנתייבש צתור ונותנין דבש לתוך התצשיל: **שרגושי**. מרוזדין: **פיסני**. קליות: **כוני**. מדות: **מתצבא**. דלאה: **כזוי דרעייא** **דניסן**. צפייע צקר: **סוגייני דערבא**. קיסמין של ערצה: **ונכצינא**. יעשה מהן גחלת וילצה צהן אותו צשר וניכול: **חמרא מרקא**. יין מוזג: **כדי לאכול זו**. כל שהוא לפתן שיעורו כדי לאכול זו ללפת זו את הפת מוזג צ' סעודות: **כדי לאכול הימנו**. שיהי כל שמי הסעודות ממנו: **צשר חי**. אינו לפתן וצעינן כדי לאכול ממנו: **צשר זלי**. פליגי ציה אי הוי ליפתן אי לא: **עצפקי**. חמיכות: **נגדי עניי**. שלש על שלש מקנצין טומאה לעניים: **נגדי עשירים**. שלשה על שלשה מקנצין טומאה אף לעשירים: ‏

^{ה"ג}

אביי לעולם דאכל מיניה כוזוא וקא משלם כוזוא ומאי תבא עליו ברכה דאכל מיניה מידי דלא קפיץ עליה זבינא וקא משלם ליה מידי דקפיץ עליה זבינא ^(א) **שתייתא אמר רב אחא בר פנחס תרי שרגושי כיסאני אמר אביי תרי בוני דפומבדיתא** ^(ב) **אמר אביי אמרה לי אם הני כסאני מעלו לליבא ומבטלי מחשבתא ואמר אביי אמרה לי אם האי מאן דאית ליה חולשא דליבא לייתי בישרא דאטמא ימינא דדיכרא ולייתי כבווי דרעיתא דניסן ואי ליבא כבווי דרעיתא לייתי סוגייני דערבתא וניכבביה וניכול וגשתי בתריה חמרא מרקא: אמר רב יהודה אמר שמואל** ^י **כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו כל שאינו ליפתן כדי לאכול הימנו בשר חי כדי לאכול הימנו בשר צלי רבה אמר** ^ה **כדי לאכול בו ורב יוסף אמר כדי לאכול הימנו אמר רב יוסף מנא אמינא לה דהני פרסאי אכלי** ^ו **טבחקי בלא נהמא אמר ליה אביי** ^(ז) **ופרסאי הוו** ^ט **רובא דעלמא** ^(ח) **והתנן** ^ט **בגדי עניים לעניים** ^י **בגדי עשירים לעשירים** ^{יא} **אבל**

ליכא והאיכא מיי רביעית הלוג כדמוכח צמס' ידים (פ"ח מ"א מ"ב): **ב"ל חמרא דלא דרי ע"א חד תלת**. והא דאמר צדיי ממונות (סנהדרין דף לז.) אל יחסר המוג שאם נלכך אחד מהם ללאות רואין אם יש שם כ"ג דמשמע דמוזג הוי שם חלקים מים אומר ר"י דקרא איירי ציין השרוני דהוי צ' חלקים מים דליכא לאוקומא קרא צתם מוזג רביעית דסנהדרין למאי חזי אכל שלש חזי לדיני נפשות ליהוי סנהדרי קטנה ^(א): **א"למא תמרים עדיפי**. ואם תאמר כיון דעדיפן דילמא לא צעינן קב ויש לומר דמיימי ראיא דיותר מקב לא צעי: **בגדי עניים**. דווקא צטומאת מדרס יש חילוק צין עניים לעשירים דציחוד תליא מילתא ואין דרך עשיר לייחד פחות משלשה על שלשה טפחים ואם ייחד צטלה דעתו אצל צטומאת מת אין חילוק ואף לעשירים הוי צשלש על שלש דצפרק צמה דמליקין (שבת דף קו:) תניא שלש על שלש מניין תלמוד לומר והנגד ולא מפליג צין עניים לעשירים ועוד דצמסכת כלים פרק כ"ו (משנה ג) תנן דבגד מטומא שלשה על שלשה למדרס ושלש על שלש למת ועל כרחק צעשירים מיירי דצעניים תנן פכ"ח (משנה ח) **נגדי עניים אף על פי שאין צהם שלשה על שלשה טמאין מדרס כך פ"רת ודלא כפ"ה דסוף כירה** (שבת דף מו.) שלש על שלש לא מטמא ציד עשיר כלל:

רבה אמר כדי לאכול בו. רב יוסף אמר כדי לאכול ממנו, דהא פרסאי [אכלין] טבחקי. פי' בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי עליה אביי ופרסאי הוו רובה דעלמא. כלומר מפני שהפרסאים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה לעולם כולו כמותם.

מסורת הש"ס

(א) [עיי' מוס' מולין נט: סד"ה וברי צ"ל] (ב) [נעמ"ש הערוך צערך נחש] (ג) מכות ג: מקוואות פ"ו מ"א, (ד) שבת ע"ו, (ה) שם ע"ו, צ"ב (ו) אכל הכא עבדי אינשי כל"ל (ז) פסחים ל"ג, (ח) [בכרות ל"ג], (ט) [קידושין ל"ג] ושי"נ, (י) פי' צשר זלי, ערוך, (י) [נ' מוס' לעיל כת ד"ה וצבלי], (י) [לעיל כת. שבת ז"ב, קמ"ד:] (ט) [י"ל והמליא], (ט) [נ"ע"א], (ס) [דף ג:], (ז) [נ"ע' מוס' בכרות ג: ד"ה מוידלי], (ח) [נ"ע' עוד מוס' שבת עו. ד"ה דלאמר],

◊

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתקין לה רב כהנא ופי מה כ"ל וצינת פשיטא מתקין: (ב) רש"י ד"ה דלא אבציל וירחא של גדל לזרע צצלל ועוד יש להן ארס סד"ד:

◊

גליון הש"ס

גמ' דלא אבציל וירחא. עיין מ"יט פ"ו מ"ד דשבת: שם אבציל. 'מסו' מולין נט גמ' ד"ה וברי ה"ה להם הגירסא כאן אפציל ומצבו דהוי כמו אפציל:

◊

מוסף רש"י

המוציא יין. מ, ח, כדי מצינת הכוס. כשיעור שנוטנין יין חי לתוך כוס להוסיף עליו מים כהלכתו ולמזוג אותו בהן (שבת ע"ו). כוס של ברכה. ברכת המזון שעליוסיה תמנים ליפסו דלמארינן בכרכות (נ"א). עיטור ועיטוף הדיקה ושטיפה בו ומלא, צריך שיהא בו רובע רביעית. יין חי רובע של רביעית הלוג, כדי שימזוגנו. צמים, ויעמוד על רביעית. הלוג (שבת ע"ו). אבל גרוגרות. מאכס יציעס, ושילם תמריס. צשויס מתאכס ודמיהס מרוביס (פסחים ל"ב). שתייתא. מאכל הפשו מקמח קליות עתניש צתור צצוד שששילס לחיס (בכרות ח.). כסאני מעלו לליבא. קליות יפין ללג (בכרות מ"א).

◊

רבינו חננאל (המשך) עליו ברכה. ונדחת זו היאהיה שלו. פי' שתייתא. אטורין. תרין שרגושי, הן מירדות קטנות אינן ידועות עכשיו. כיסאני תרי כוני. כוני נמי מירדות הן, כדגרסינן בבכרובות פרק [אלמנה נזונות ב'] כונא בפרוטה. ואיתון מיני תרוגימא. כדתינא בתוספתא בבכרות הביאו לפנינו מיני תרוגימא מברך עליהן בורא מיני כטנין. פי' (עובדא)

[בשריא] דאטמא אבר הידך. חמרא מרקא. השוקט על שמריו דכתיבין ולא הורק מכילי אל כלי. אמר רב יהודי אמר שמואל כל דבר שהוא (לא) לפתן לאהר, כדי לאכול בו ב' סעודות. וכל האכל כמות שהוא כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר חי כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר צלי

^[1] נהא שחסי צדיכר רבינו וי"ל מ"ר לא יאכל אדם כלל מפני נחש שפי' נחש וכו'. (ב דף נט:) כונא צנא.